

Toplumcu Düşünce Enstitüsü Değerlendirme Notu

DN - Siyaset/15-06

11 Kasım 2015

Hazırlayan: Murat ÜÇOĞLU

CHP'nin Politika Üretememesine bir Bakış ve Trudeau Örneği

01 Kasım 2015 tarihli seçimlerden sonra görüldü ki CHP oy geçişi konusunda tıkanmış bir partidir. Bunun pekçok sebebi olabilir ama bir kaç ana sebep üzerinde özellikle durmak gerekir. Öncelikle CHP kadrolarındaki inançsızlık üzerinde durabiliriz. Bu inançsızlık gerçekten de önemli bir tartışma konusu zira ana muhalefet partisi adına konuşanlar ve başta Kemal Kılıçdaroğlu hiçbir zaman çıkıp “birinci parti olacağız” demedi ve diyemedi. Demek ki ortada bir güven sorunu var ve aynı zamanda da umutsuzluk sorunu var. Rekabete giremeyen bir parti birinci parti olarak çıkma umudunu taşımadığı gibi yoğun oranda oy geçişini sağlamayı da beceremez. Şimdi ikinci ve en önemli soruna geliyoruz, bunun adı politikasızlık ya da siyaseti bilmemek ya da siyaset üretememek olarak adlandırılabilir.

Günümüzde kullanılan siyaset üretme mantığının en önemli teorisini Carl Schmitt yapmıştı, Schmitt *Siyasal Kavramı* adlı kitabında siyaseti dostunu ve düşmanını belirleme işi olarak tanımlar. Buna göre oluşturduğunuz politikalarla kimi yanınıza alacağınızı ve kimi de karşınıza alacağınızı net bir şekilde belirtirmanız gerekir. Bu açıdan bakınca siyasetsizlik ya da siyaset üretememe mantığı şuradan gelmektedir “Demokrat ya da ılımlı gözükme adına herkesle iyi geçinmeye dayalı cılız bir söylem”. Evet CHP'nin yaptığı tam da budur. Bu siyaset üretememe haline neden olan cılızlıktan çıkmak için politika üretmeniz ve kimleri mutlu edip kimleri karşınıza alacağınızı yani kısacası kimlerin sözcüsü olacağınızı ortaya koymanız gerekir.

19 Ekim 2015 Pazartesi akşamı Kanada Başbakanı Stephen Harper seçimlerde Liberal Parti başkanı Justin Trudeau'ya karşı kaybetti. Kaybetmesine rağmen seçimden sonraki konuşmasında aklımda yer eden şu cümleleri söyledi “Bizim muhafazakar değerlerimiz var ve bu değerleri sonuna kadar korumaya devam edeceğiz!”. Evet beğenin ya da beğenmeyin siyaset oluşturmak budur; kaybederken bile kendini hangi pozisyona koyacağını bilmek budur. Muhafazakar söylem az çok dünyanın her yerinde benzer şekillerde ilerliyor, sürekli şekilde içi tam olarak doldurulamamış olan ve siyasetin şekline göre içi doldurularabilecek olan “muhafazakar değer” vurgusu yapıyor. Aslında bu bir açıdan kimlerin sözcüsü olacağını ve kimleri müdafaa edeceğini gösteriyor.

Kanada ile Türkiye son derece farklı ülkeler, farklı yapıları ve iktisadi durumları var. Kanada birinci dünyanın bir parçasıyken Türkiye ise üçüncü dünyaya yelken açan bir ülke ancak son yaşanan seçim ortamında büyük benzerlikler vardı. Kanada'da da üç dönemdir iktidarda olan bir Muhafazakar Parti vardı ve bu partinin en büyük rakipleri olarak Trudeau'nun başında olduğu Liberal Parti ve Tom Mulcair'in başında olduğu sosyal demokrat Yeni Demokratik Parti (NDP) bulunuyordu. Ne oldu da oylar Trudeau'ya gitti?

İki şey söyleyeceğim ve bunlar son derece önemli bir gösterge olacak. Aslında Trudeau Ağustos ayında kampanyasına başlayana kadar anketlerde birinci parti NDP idi. Lakin Trudeau'nun kampanyasıyla birlikte işler değişti. Trudeau kampanyasına tek bir temel söylemle girdi "Orta sınıfa tekrardan güçlendireceğim!" Harper yönetiminde Kanada ekonomisi özellikle de petrol fiyatlarının düşmesiyle küçük çaplı bir krize girdi ve bir küçülme dönemine girdi. Bu da Harper'ın kredisini son derece azalttı. Yine de Harper Türkiye'de olana benzer şekilde sanki bu onun suçu değilmiş ve Kanada gibi gelişmiş bir ülkeyi petrole bağımlı hale kendisi getirmemiş gibi "Bu durumu da yine sadece muhafazakarlar çözebilir" söylemine sarıldı. Muhafazakar söylemin benzerliğini görüyorsunuz. Uzun seneler ülkeyi yönet, ekonomide başarısız ol, ama hala "bunu ben düzeltirim" de. Klasik muhafazakar jargonu hemen her yerde aynı.

Bu muhafazakar söylem Türkiye'de özellikle şiddetin artırılmasıyla tuttu da Kanada'da neden tutmadı? Çünkü muhalefet özellikle de Trudeau buna karşı gelebilecek bir politika üretti ve kampanyasını buna göre yaptı. Orta sınıfa iyileştireceğim ve genişleteceğim söylemini seçilince ilk iş olarak orta sınıfın üzerindeki vergileri azaltacağına söz vererek destekledi. Üstüne de ülkeye 60 Milyar Kanada Doları tutarında (ki bundan yine en çok eğitilmiş orta sınıflar yararlanacak) altyapı yatırımı yapacağını söyledi. Bu yatırımlarda da iklim değişikliğini hassas nokta olarak alacağını da belirtti. Bu söylem büyük bir ilgi gördü ve bunu gerçekleştirmek için neoliberalizmin amansız kalesi olan tasarruf ve bütçe dengesi politikasını (austerity) deleceğini ve gerekirse bütçe açığına gideceğini belirtti. Böylelikle "austerity" siyasetine de karşı olduğunu gösterdi.

Trudeau bunları yaparken sosyal demokrat parti ne yaptı? İşte CHP'ye benzer sosyal demokrat parti ise son derece çekimser kaldı ve muhafazakarlardan oy almak pahasına bütçe dengesini sağlamayı hedeflediklerini söyledi. Yani tasarruf politikalarına devam edeceğini belirtti, işte tüm kitleleri memnun etmeye yönelik bu söylem ters tepti. NDP birden oy kaybetmeye başlarken NDP'den kaçan oylar sağlam bir politikayla ortaya çıkan Trudeau'nun Liberal Partisi'ne kaydı; çünkü Trudeau ortaya sağlam bir program koydu ve kimleri memnun edeceğini ve kimler için çalışacağını açık bir şekilde belirtti. Trudeau'nun mecliste 338 sandalye kazanmasını sağlayan bu program ayrıca kabinedeki bakanların yarısının kadın olması gibi önemli adımlarla devam etti. Kısacası Trudeau karizmatik liderliğini göstererek iyi bir programla bir şeylerin değişebileceğini ve oy kayması neticesinde yoğun bir seçmen patlaması yaşanabileceğini gösterdi.

CHP ise politika ortaya koyamadı. Kendi çapında söylemeye çalıştığı vaatler diğer partiler tarafından son derece kolay bir şekilde taklit edilebilen ve bir kaç cümleden ibaret ruhu olmayan ve amacı olmayan şeylerdi. Herkesi memnun etmeye çalışmak, herkesle iyi geçinmek ya da herkes ile görüşmeyi önemli saymak, hele ki, Türkiye gibi ülkelerde hiç işlemiyor. Kemal Kılıçdaroğlu 1 Kasım 2015 akşamında cılız bir konuşma yapacağına "bu seçim sonuçlarına saygı göstermiyorum çünkü silahlar altında seçime gidildi!" deseydi eğer daha o gün kitlesini oluştururdu. Zira insanlar artık bunu duymak istiyorlardı; zira yenilmekten ve öldürülmekten bıkmış bir kitle vardı ve duymak istediği artık daha sert söylemlerdi.

Kimleri memnun edeceğinizi ve kimlere karşı olacağınızı ve de karşı olduklarınıza karşı nasıl mücadele edeceğinizi net ve keskin bir şekilde ortaya koymanız gerekiyor. Oturaklı ve net bir programı yaratmanız lazım.

- 1) Kurumsal Demokrasiyi Savunmak: CHP'nin çok net bir şekilde şunu söylemesi lazım demokrasi olması için kurumların güçlü olup bağımsızca birbirini denetlemesi lazım böylelikle hukukun üstünlüğü de sağlanır. Kurumsal demokrasi hukukun üstünlüğünün dayanağıdır. Bu kurumlara sendikalar ve belli siyasi örgütler de dahildir. CHP ısrarla çift meclisten yana olduğunu belirtmeli ve senato istemeli. Çift meclis demokrasinin tam bir güvencesidir! Kısacası kamu idaresinin işleme ve tek bir adamın tahakküm kurmasının önüne geçilmesi halka iyi anlatılmalıdır.
- 2) İktisadi olarak kimi memnun edeceğinizi belirtmeniz gerekir: “Orta Sınıfı büyüteğim ve dar gelirliyi orta sınıf yapacağım” demeli ve bunu da “üst sınıfların vergisini arttırarak yapacağım” demeli. Örneğin Türkiye’de bir çok milyon ya da milyar kazanan insan vergiden muaf ya da çok az vergi ödüyor. Devletin yatırım karşısında sağladığı belli avantajları sömürüyor. Milyonlar kazanan futbolcular bile sadece %10 vergi ödüyor. Bu büyük adaletsizliktir. Üst sınıflarda yıllık geliri 240 bin TL üstünde olan herkesin gelirinin ayırım gözetmeksizin %45’ini vergi olarak keseceğini net şekilde belirtmesi gerekir. Kısacası kimi koruyacağını ve kimi karşısına alacağını bu şekilde ortaya koymalı. Orta sınıflarınsa üzerinden vergi yükünü azaltmalı.
- 3) Sosyal politikada herkesin hakkını en iyi şekilde savunabileceği bir söylemi yaratması gerekir. Halkın önyargı ile baktığı Aile Sigortası gibi kavramlar arka plana atılmalıdır. Türkiye halkının algılarını iyi anlamak lazım, Türkiye’de sigorta dersiniz insanlar ceplerinden para çıkacağını düşünür, yani mesajı nasıl vereceğinizi iyi belirtmeniz gerekir.
- 4) İdeolojik olarak hangi değerleri savunduğunuzu net bir şekilde ortaya koymanız gerekir.

Daha fazla saymaya gerek yok. Çünkü bu işi başarılar da çok fazla detaya girmeyenlerdir. Mesajı net, açık ve keskin bir şekilde vermek siyasetçinin görevi olmalıdır. Herkesi memnun etmeye yönelik siyaset sadece “AKP iktidar olmasın” diye alınan oylardan medet ummayı gerektirir. Kitlenizi kendiniz bizzat kendi kampanyanızda yaratacaksınız.

Bunun öncüsü olarak da partinizin elindeki yerel yönetim gücünü yani şuan CHP’li olan belediyeleri kullanmak gerekir. Her şey yerelde başlıyor ve yerelin gücü gerçekten çok fazla. CHP sahip olduğu belediyeler üzerinden çalışmaya başlamalıdır. Son olarak bir siyasi parti asla ve asla genel merkez ve meclis arasında gidip gelen bir organizasyon olmamalı, gerektiğinde tepki için sokağa çıkmasını bilmeli ve örgütünü bu yönde çalıştırmalıdır.